EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 30.1.2019.
COM(2019) 53 final

2019/0019 (COD)

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o utvrđivanju mjera za izvanredne situacije u području koordinacije sustava socijalne sigurnosti nakon povlačenja Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske iz Europske unije

(Tekst značajan za EGP i Švicarsku)

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

• Razlozi i ciljevi prijedloga

Ujedinjena Kraljevina dostavila je 29. ožujka 2017. obavijest o namjeri da se povuče iz Unije na temelju članka 50. Ugovora o Europskoj uniji. To znači da će se, ne ratificira li se sporazum o povlačenju, primarno i sekundarno zakonodavstvo Unije prestati primjenjivati na Ujedinjenu Kraljevinu od 30. ožujka 2019. („datum povlačenja”). Ujedinjena Kraljevina tada postaje treća zemlja.

Unija i Ujedinjena Kraljevina već su dogovorile sporazum o povlačenju[1], koji je Europsko vijeće (članak 50.) prihvatilo 25. studenoga 2018. Međutim, njegova ratifikacija u Ujedinjenoj Kraljevini još je neizvjesna.

U svojoj Komunikaciji od 13. studenoga 2018. „Pripreme za povlačenje Ujedinjene Kraljevine iz Europske unije 30. ožujka 2019.: akcijski plan za izvanredne situacije”[2] („Komunikacija o akcijskom planu za izvanredne situacije”) Europska komisija naglasila je da je sporazum o povlačenju najbolja opcija za uredno povlačenje Ujedinjene Kraljevine iz Unije. Ne bude li sporazuma o povlačenju, Unija će štititi vlastite interese te bi u svim područjima trebala nastupati jedinstveno i koordinirano. U istoj Komunikaciji Komisija je predstavila šest općih načela na kojima bi trebale počivati mjere za izvanredne situacije na svim razinama. Među njima su načela prema kojima mjere ne bi trebale replicirati koristi članstva u Uniji ni uvjete za prijelazno razdoblje predviđene u sporazumu o povlačenju; moraju biti privremene te bi se u načelu trebale odnositi samo na razdoblje do kraja 2019.; i Europska unija mora ih donijeti jednostrano radi očuvanja svojih interesa te ih stoga u načelu može u svakom trenutku povući.

Od datuma povlačenja, u slučaju da Unija i Ujedinjena Kraljevina ne sklope sporazum o povlačenju, pravo Unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti više se neće primjenjivati u odnosima između Unije i Ujedinjene Kraljevine. To znači da se prava u području socijalne sigurnosti neće jamčiti građanima Unije na koje se primjenjuje ili se primjenjivalo zakonodavstvo jedne ili više država članica i u situacijama koje uključuju Ujedinjenu Kraljevinu (npr. ondje su radili ili boravili dok je Ujedinjena Kraljevina bila država članica Unije), a ni državljanima Ujedinjene Kraljevine na koje se primjenjuje ili se primjenjivalo zakonodavstvo jedne ili više država članica.

Bez obzira na ishod, Komisija je dosljedno davala do znanja da je zaštita građana Unije u Ujedinjenoj Kraljevini i državljana Ujedinjene Kraljevine u Europskoj uniji prioritet. To znači da će se od država članica zahtijevati blagonaklon pristup državljanima Ujedinjene Kraljevine koji već borave na njihovu državnom području. Očekuje se da će Ujedinjena Kraljevina postupati na isti način. Imajući to na umu, cilj je ovog prijedloga ublažiti neke od negativnih učinaka povlačenja Ujedinjene Kraljevine iz Unije u slučaju nedostatka rješenja dogovorenih s Ujedinjenom Kraljevinom.

---

[1] https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/draft_withdrawal_agreement_0.pdf

[2] Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskoj središnjoj banci, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru, Odboru regija i Europskoj investicijskoj banci – Pripreme za povlačenje Ujedinjene Kraljevine iz Europske unije 30. ožujka 2019.: akcijski plan za izvanredne situacije (COM/2018/880 final).

Potrebno je osigurati da osobe koje su, kao građani Unije, ostvarile svoje pravo na slobodno kretanje unutar Unije prije datuma povlačenja, zadrže svoja prava u području socijalne sigurnosti na temelju činjenica i događaja nastalih te razdoblja osiguranja, (samo)zaposlenja ili boravišta navršenih prije datuma povlačenja, kad je Ujedinjena Kraljevina bila država članica Unije. Određena osnovna načela koordinacije socijalne sigurnosti kako su utvrđena u Uredbi (EZ) br. 883/2004 o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti (izjednačavanje, zbrajanje, jednakost postupanja), kao i pravila iz te uredbe za provedbu tih načela u praksi (poput razmjernog izračuna starosne mirovine), trebala bi se i dalje primjenjivati na te osobe s obzirom na činjenice ili događaje nastale i razdoblja navršena prije datuma povlačenja. Ista se potreba javlja i u pogledu prava u području socijalne sigurnosti osoba bez državljanstva i izbjeglica na koje se primjenjuje ili se primjenjivalo zakonodavstvo jedne ili više država članica i u situacijama koje uključuju Ujedinjenu Kraljevinu. U sve prethodno navedene kategorije uključeni su članovi obitelji i nadživjeli članovi obitelji.[3]

Zbog činjenice da će Ujedinjena Kraljevina postati treća zemlja, ostala načela i pravila koordinacije socijalne sigurnosti od datuma povlačenja više se neće primjenjivati, među ostalim mogućnost izvoza novčanih davanja, trajno pružanje davanja u naravi u slučaju bolesti i pravila o primjenjivom zakonodavstvu.

Na temelju odredaba Ugovora o slobodnom kretanju Unija je u potpunosti izvršila svoju nadležnost za koordinaciju sustava socijalne sigurnosti između Ujedinjene Kraljevine i drugih država članica u vezi sa svakim ostvarivanjem prava na slobodno kretanje dok je Ujedinjena Kraljevina bila država članica Unije. Stoga države članice ne mogu sklapati i primjenjivati bilateralne konvencije u situacijama koje su obuhvaćene ovom Uredbom.

- **Usklađenost s postojećim propisima u tom području politike i drugim politikama Unije**

Ovaj je prijedlog dio pripravnosti i plana za izvanredne situacije Unije kako bi se ublažili negativni učinci povlačenja Ujedinjene Kraljevine iz Unije bez sporazuma o povlačenju. Prijedlog se temelji na općim načelima iz Komunikacije o akcijskom planu za izvanredne situacije. Budući da prijedlog ne replicira koristi od članstva u Uniji ni uvjete za prijelazno razdoblje predviđene u sporazumu o povlačenju, jednostran je i privremen.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

- **Pravna osnova**

Ovaj se prijedlog temelji na članku 48. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) jer se odnosi na mjere u području koordinacije socijalne sigurnosti.

- **Supsidijarnost (za neisključivu nadležnost)**

Načelo supsidijarnosti primjenjuje se jer prijedlog nije u isključivoj nadležnosti Unije. Ciljeve prijedloga ne mogu dostatno ostvariti države članice na nacionalnoj, regionalnoj ili lokalnoj razini. Potreban je koordinirani pristup na razini Unije za zaštitu prava u području socijalne sigurnosti stečenih na temelju ostvarivanja prava predmetnih osoba na slobodno kretanje kao građana Unije. Tako će se moći izbjeći neujednačenost među državama članicama u primjeni

[3] Komisija će poslije razmotriti proširenje načela iz ovog prijedloga na državljane trećih zemalja koji zakonito borave u državi članici i koji su, u skladu s Uredbom (EU) br. 1231/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010., obuhvaćeni zakonodavstvom EU-a o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti.

prava Unije kad je riječ o pravima u području socijalne sigurnosti koja se odnose na činjenice ili događaje nastale i razdoblja navršena prije datuma povlačenja, kao i nejednakost u postupanju prema predmetnim osobama.

- **Proporcionalnost**

Predložena uredba ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje ciljeva akcijskog plana Komisije jer osigurava minimalnu zaštitu prava u području socijalne sigurnosti osoba koje su ostvarile svoje pravo na slobodno kretanje prije datuma povlačenja.

- **Odabir instrumenta**

Predloženi instrument je uredba. Drugim sredstvima (npr. komunikacijom ili drugim pravno neobvezujućim instrumentima) ne bi se postigla potrebna pravna sigurnost.

3. REZULTATI EX POST EVALUACIJA, SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENE UČINAKA

Ovaj se prijedlog donosi u kontekstu mjera za izvanredne situacije kojima se trebaju ublažiti rizici povezani s povlačenjem Ujedinjene Kraljevine iz Unije bez sporazuma o povlačenju.

Europska komisija analizirala je posljedice povlačenja bez sporazuma o povlačenju. Nakon što je najprije pozvala države članice na djelovanje, naposljetku je zaključila da je ovaj prijedlog nužan za zaštitu prava u području socijalne sigurnosti predmetnih osoba s obzirom na činjenice ili događaje nastale i razdoblja navršena prije datuma povlačenja.

Komisija je raspravljala o nužnosti mjera za izvanredne situacije s državama članicama te o sektorskim, zakonskim i administrativnim mjerama pripravnosti u slučaju takvog ishoda. U tu su svrhu 27. studenoga i 12. prosinca 2018. te 16. siječnja 2019. održani sastanci Radne skupine Vijeća o članku 50., a 20. prosinca 2018. poseban seminar s tehničkim stručnjacima o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti.

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Prijedlog nema nikakav utjecaj na proračun Unije. Cilj joj je zaštita prava u području socijalne sigurnosti predmetnih osoba, uključujući njihov prihod koji proizlazi iz prava u području socijalne sigurnosti, ali i financija država članica.

5. OSTALI DIJELOVI

- **Planovi provedbe i mehanizmi praćenja, evaluacije i izvješćivanja**

Nije primjenjivo.

- **Detaljno obrazloženje posebnih odredbi prijedloga**

Cilj je prijedloga osigurati da osobe koje su, kao građani Unije, ostvarile pravo na slobodu kretanja prije datuma povlačenja zadrže svoja prava u području socijalnog osiguranja povezana s činjenicama ili događajima nastalima i razdobljima navršenima prije datuma povlačenja. Druge relevantne osobe u situacijama koje uključuju Ujedinjenu Kraljevinu prije datuma povlačenja i koje bi inače bile obuhvaćene uredbama (EZ) br. 883/2004 i 987/2009 također bi trebale zadržati ta prava: osobe bez državljanstva, izbjeglice te članovi obitelji i nadživjeli članovi obitelji svih prethodnih kategorija.

U članku 1. pojašnjava se da su definicije koje se primjenjuju na ovu Uredbu one iz članka 1. Uredbe (EZ) br. 883/2004 i članka 1. Uredbe (EZ) br. 987/2009.

U članku 2. definira se osobno područje primjene predložene Uredbe. Ono obuhvaća: osobe (državljane Unije ili Ujedinjene Kraljevine, osobe bez državljanstva i izbjeglice) na koje se primjenjuju ili su se primjenjivala pravila Unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti i u situacijama koje uključuju Ujedinjenu Kraljevinu dok je bila država članica Unije, zajedno s članovima njihovih obitelji i nadživjelim članovima obitelji.

U članku 3. definira se materijalno područje primjene predložene Uredbe te se navodi da će obuhvaćati sve grane socijalne sigurnosti navedene u članku 3. Uredbe (EZ) br. 883/2004.

U članku 4. propisuje se jednakost postupanja prema osobama koje su obuhvaćene predloženom Uredbom.

U članku 5. utvrđuje se da će se načela izjednačavanja i zbrajanja iz Uredbe (EZ) br. 883/2004 i dalje primjenjivati u Uniji kad je riječ o potraživanjima koja se odnose na činjenice i događaje nastale i razdoblja navršena prije datuma povlačenja.

U članku 6. utvrđuje se stupanje na snagu i početak primjene predložene Uredbe.

2019/0019 (COD)

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o utvrđivanju mjera za izvanredne situacije u području koordinacije sustava socijalne sigurnosti nakon povlačenja Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske iz Europske unije

(Tekst značajan za EGP i Švicarsku)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 48.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrta zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom,

budući da:

(1) Ujedinjena Kraljevina Velike Britanije i Sjeverne Irske („Ujedinjena Kraljevina”) dostavila je 29. ožujka 2017. obavijest o svojoj namjeri da se povuče iz Unije u skladu s člankom 50. Ugovora o Europskoj uniji. Ugovori će se prestati primjenjivati na Ujedinjenu Kraljevinu od dana stupanja na snagu sporazuma o povlačenju ili, ako do toga ne dođe, dvije godine nakon te obavijesti, to jest od 30. ožujka 2019., osim ako Europsko vijeće u dogovoru s Ujedinjenom Kraljevinom jednoglasno odluči produljiti to razdoblje.

(2) U nedostatku sporazuma o povlačenju ili produljenja dvogodišnjeg razdoblja od obavijesti Ujedinjene Kraljevine o namjeri da se povuče iz Unije, 30. ožujka 2019. pravila Unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti predviđena Uredbom (EZ) br. 883/2004 o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti[4] i Uredbom (EZ) br. 987/2009 o utvrđivanju postupka provedbe Uredbe (EZ) br. 883/2004[5] također će se prestati primjenjivati na Ujedinjenu Kraljevinu i u njoj.

(3) Zbog toga se osobe koje su, u svojstvu građana Unije, zakonito iskoristile pravo na slobodu kretanja na temelju članaka 45. i 49. Ugovora prije datuma povlačenja Ujedinjene Kraljevine iz Unije, više ne mogu oslanjati na ta pravila kad je riječ o njihovim pravima na socijalno osiguranje s obzirom na činjenice i događaje nastale i razdoblja osiguranja, (samo)zaposlenja ili boravišta navršena prije datuma povlačenja i koji su uključivali Ujedinjenu Kraljevinu. To se u jednakoj mjeri odnosi i na osobe bez

[4] Uredba (EZ) br. 883/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti (SL L 166, 30.4.2004., str. 1.).

[5] Uredba (EZ) br. 987/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o utvrđivanju postupka provedbe Uredbe (EZ) br. 883/2004 o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti (SL L 284, 30.10.2009., str. 1.).

državljanstva i izbjeglice na koje se primjenjuje ili se primjenjivalo zakonodavstvo jedne ili više država članica i u situacijama koje uključuju Ujedinjenu Kraljevinu, kao i članove obitelji i nadživjele članove obitelji svih tih kategorija.

(4) Kako bi se ostvario cilj zaštite prava predmetnih osoba u području socijalne sigurnosti, države članice trebale bi nastaviti primjenjivati načela Unije o jednakom postupanju, izjednačavanju i zbrajanju utvrđena uredbama (EZ) br. 883/2004 i 987/2009 te pravila iz tih uredaba nužna za provedbu tih načela kad je riječ o obuhvaćenim osobama te činjenicama ili događajima nastalima i razdobljima navršenima prije povlačenja Ujedinjene Kraljevine iz Unije.

(5) Kako bi se u području socijalne sigurnosti postigla ujednačena jednostrana primjena načela jednakosti postupanja, izjednačavanja i zbrajanja, potrebno je uvesti ovu Uredbu za izvanredne situacije.

(6) Ova Uredba trebala bi se primjenjivati od sljedećeg dana od dana na koji se Ugovori prestaju primjenjivati na Ujedinjenu Kraljevinu i u njoj, osim ako je sporazum o povlačenju sklopljen s Ujedinjenom Kraljevinom do tog datuma stupio na snagu,

DONIJELI SU OVU UREDBU:

Članak 1.

Definicije

Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se definicije iz članka 1. Uredbe (EZ) br. 883/2004 i članka 1. Uredbe (EZ) br. 987/2009.

Članak 2.

Obuhvaćene osobe

Ova Uredba primjenjuje se na sljedeće osobe:

(a) državljane države članice, osobe bez državljanstva i izbjeglice na koje se primjenjuje ili se primjenjivalo zakonodavstvo jedne ili više država članica i koji su bili ili se nalaze u situaciji koja uključuje Ujedinjenu Kraljevinu Velike Britanije i Sjeverne Irske („Ujedinjena Kraljevina”) prije 30. ožujka 2019. te na članove njihovih obitelji i nadživjele članove obitelji;

(b) državljane Ujedinjene Kraljevine na koje se primjenjuje ili se primjenjivalo zakonodavstvo jedne ili više država članica prije 30. ožujka 2019. te na članove njihovih obitelji i nadživjele članove obitelji.

Članak 3.

Materijalno područje primjene

Ova se Uredba primjenjuje na sve grane socijalne sigurnosti obuhvaćene člankom 3. Uredbe (EZ) br. 883/2004.

Članak 4.

Jednakost postupanja

Načelo jednakosti postupanja utvrđeno u članku 4. Uredbe (EZ) br. 883/2004 primjenjuje se na osobe iz članka 2. ove Uredbe s obzirom na činjenice ili događaje nastale u Ujedinjenoj Kraljevini prije 30. ožujka 2019.

Članak 5.

Izjednačavanje i zbrajanje

1. Načelo izjednačavanja utvrđeno člankom 5. Uredbe (EZ) br. 883/2004 primjenjuje se s obzirom na davanja ili prihode stečene i činjenice ili događaje nastale u Ujedinjenoj Kraljevini prije 30. ožujka 2019.

2. Načelo zbrajanja utvrđeno u članku 6. Uredbe (EZ) br. 883/2004 primjenjuje se na razdoblja osiguranja, zaposlenja, samozaposlenja ili boravišta u Ujedinjenoj Kraljevini prije 30. ožujka 2019.

3. Primjenjuju se sve ostale odredbe Uredbe (EZ) br. 883/2004 i Uredbe (EZ) br. 987/2009 koje su potrebne za provedbu načela iz stavaka 1. i 2. ovog članka.

Članak 6.

Stupanje na snagu

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Primjenjuje se od sljedećeg dana od dana prestanka primjene Ugovorâ na Ujedinjenu Kraljevinu i u Ujedinjenoj Kraljevini u skladu s člankom 50. stavkom 3. Ugovora o Europskoj uniji.

Međutim, ova se Uredba ne primjenjuje ako sporazum o povlačenju sklopljen s Ujedinjenom Kraljevinom u skladu s člankom 50. stavkom 2. Ugovora o Europskoj uniji do tog datuma stupi na snagu.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu,

Za Europski parlament	*Za Vijeće*
Predsjednik	*Predsjednik*